

แนวทางพัฒนาบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือ ของประเทศไทย

Guidelines for Effective Administrative Management Development of Provincial Farmers Councils in Northern Thailand

ธันวา ไวยาบ^{1*}, กฤษณะ ดาราเรือง², และ รุ่งรติศ คงยังยืน³

Thunwa Wiyabot^{1*}, Kritsana Dararuang², and Rungratit Kongyoungyune³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ เอก คณะบริหารและการจัดการ, มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา; PhD student, Faculty of Administration and Management, Chaopraya University, Thailand.

²⁻³สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาองค์การ คณะบริหารและการจัดการ, มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา; Program in Organization Development Administration, Faculty of Administration and Management, Chaopraya University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Thunwa.thun8@gmail.com

DOI : 10.65205/jlgisrru.2026.e300020

Received : April 14, 2026; Revised : April 24, 2026; Accepted : April 24, 2026

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับ ความสัมพันธ์ อำนาจการพยากรณ์ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด และบุคลากรสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีค่าความตรง ระหว่าง 0.60-1.00 และค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.983 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน และทำการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ประสิทธิภาพของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในระดับสูงถึงสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .834-.936$) 4) การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วย ด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ, ด้านการมุ่งเน้นบุคคล, ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ, ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์, และด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพได้ร้อยละ 96.20 และ 5) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 7 แนวทางสำคัญ ได้แก่ (1) การสื่อสารและการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรระดับพื้นที่ (2) การบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเกษตรระดับจังหวัด (3) การสร้างกลไกรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วม และระบบสื่อสารสองทาง (4) พัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย (5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเครือข่ายการทำงานภาคเกษตร (6) การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ และ (7) ระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์

Citation : Wiyabot, T., Dararuang, D., & Kongyoungyune, R. (2026). Guidelines for Effective Administrative Management

Development of Provincial Farmers Councils in Northern Thailand. *Journal of Local Governance and Innovation*, 10(1), e300020. <https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300020>

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารจัดการภาครัฐ, เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ, ประสิทธิภาพขององค์กร, สภาเกษตรกรจังหวัด, ภาคเหนือของประเทศไทย

Abstract

This research aimed to examine the relationships and predictive power of key factors and to propose guidelines for the effective management of provincial farmers' councils in Northern Thailand. The sample consisted of 300 members and personnel from provincial farmers' council offices in the region. The research instrument was a questionnaire with content validity (IOC) ranging from 0.60 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.983. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation, and stepwise multiple regression. Thirteen experts evaluated the suitability of the proposed guidelines for effective management of provincial farmers' councils in the lower northern region of Thailand.

The research findings revealed that: 1) The overall management of provincial farmers' councils in Northern Thailand, based on quality management criteria, was at a high level across all dimensions. 2) The overall effectiveness of these councils was also found to be at a high level in all aspects. 3) The quality management criteria showed a high to very high positive correlation with effectiveness, which was statistically significant at the .01 level ($r = .834-.936$). 4) The quality management criteria—comprising operational focus, personnel focus, performance outcomes, focus on service recipients and stakeholders, strategic planning, and measurement, analysis, and knowledge management—collectively predicted 96.20% of the effectiveness. 5) The guidelines for effective management consisted of seven key components: (1) communicating and driving local agricultural policies; (2) integrating provincial-level agricultural development strategies; (3) establishing mechanisms for public hearing, participation, and two-way communication systems; (4) developing information systems and technology for policy decision-making; (5) developing human resources and agricultural networks; (6) establishing operational standards and performance indicators; and (7) implementing a system for monitoring and evaluating strategic operations.

Keywords: Public administration, Criteria for the quality of public sector management, Organizational effectiveness, Provincial Farmers' Council, Northern Region of Thailand.

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) มุ่งเน้นการสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างสมดุลในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐให้สามารถปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ภาคการเกษตรซึ่งเป็นฐานรากสำคัญของประเทศยังคงมีบทบาทในการสร้างความมั่นคงทางอาหารและเป็น แหล่งรายได้หลักของประชากรส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ภาคการเกษตรไทยยังเผชิญกับข้อจำกัดหลาย ประการ โดยเฉพาะด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ และความไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดโลก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้

Citation : ธันวาคม ไวยบพ, กฤษณะ ดาราเรือง, และ รุ่งดิศ คงยั่งยืน. (2569). แนวทางพัฒนาบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของสภาเกษตรกร

จังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(1), e300020.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300020>

กำหนดทิศทางการพัฒนาไปสู่เกษตรมูลค่าสูง โดยเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และแนวคิด เศรษฐกิจ BCG เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความยั่งยืนของทรัพยากร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560; สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2563) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีแนวโน้มความต้องการสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพและความปลอดภัยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงประเด็นความ มั่นคงทางอาหารที่ครอบคลุมทั้งการเข้าถึง คุณภาพ และความปลอดภัยของอาหาร (Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2023; World Bank, 2023) ในบริบทดังกล่าว การ เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

สภาเกษตรกรแห่งชาติและสภาเกษตรกรจังหวัดถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นกลไกหลักในการส่งเสริม สนับสนุน และเป็นตัวแทนสะท้อนความต้องการของเกษตรกรสู่ภาครัฐ รวมถึงการประสานความร่วมมือ ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ (อนันต์ ศรีพันธุ์, 2564) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานขององค์กร ดังกล่าวยังประสบข้อจำกัด เช่น โครงสร้างองค์กรที่ซับซ้อน การขาดทักษะด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรที่ยังไม่เพียงพอ และข้อจำกัดด้านงบประมาณและระบบข้อมูล (พัชรินทร์ พงศ์เกษม, 2561; อนันต์ ศรีพันธุ์, 2564) สำหรับการนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐตามเกณฑ์ มาประยุกต์ใช้ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพขององค์กร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่าง เป็นระบบประกอบด้วย 7 ปัจจัยคือ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ 3) ด้านการให้ ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) ด้านการมุ่งเน้นบุคคล 6) ด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ 7) ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2567) (สรวิชัย เปรมชื่น, 2559) มีงานวิจัยสนับสนุนว่า ปัจจัยด้านการ บริหาร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้รับบริการ และการวัดผลการดำเนินงาน สามารถเพิ่ม ประสิทธิภาพขององค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม (อนันต์ ศรีพันธุ์, 2564; Kozhevina et al., 2015) บริบทของ สภาเกษตรกรซึ่งมีบทบาทเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรกับภาครัฐ ยังมีความซับซ้อนทั้งด้านโครงสร้าง การมี ส่วนร่วม และข้อจำกัดเชิงทรัพยากร ส่งผลให้การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมยังไม่ชัดเจน ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีความจำเป็นในการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหาร จัดการภาครัฐที่สัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิภาพของสภาเกษตรกรจังหวัด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางที่ เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และสนับสนุนการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐในระดับพื้นที่ อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและประสิทธิภาพของ สภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐกับ ประสิทธิภาพของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

4. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กรอบการบริหารจัดการภาครัฐตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐตามเกณฑ์ PMQA มีรากฐานจาก Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) ของสหรัฐอเมริกา และถูกปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2558) PMQA เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมุ่งเน้นความโปร่งใส ประสิทธิภาพ และการตอบสนองต่อประชาชน (สมศักดิ์ วาณิชขนิณ, 2562) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การมุ่งเน้นผู้รับบริการ การวัดและจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคคล การมุ่งเน้นกระบวนการ และผลลัพธ์การดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2567) การนำ PMQA ไปใช้ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถประเมินตนเอง เห็นจุดแข็งและโอกาสในการปรับปรุง และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยสรุป PMQA เป็นกรอบมาตรฐานที่ยึดโยงกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

สภาเกษตรกรแห่งชาติจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นตัวแทนของเกษตรกรในการคุ้มครองผลประโยชน์ด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรมีบทบาทสำคัญในการเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา และแนวทางแก้ไขปัญหาภาคเกษตรต่อรัฐบาลให้สอดคล้องกับสภาพจริงของพื้นที่ทำหน้าที่ส่งเสริมความเข้มแข็ง การรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรในทุกระดับเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน บูรณาการข้อมูล และเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาภาคเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร (สภาเกษตรกรแห่งชาติ, 2559).

แนวคิดประสิทธิผลขององค์กร เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของสภาเกษตรกรจังหวัด โดยถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการบริหารจัดการภาครัฐ มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดทิศทาง การดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2567) องค์ประกอบของ การบริหารจัดการภาครัฐตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแนวคิดการบริหารแบบองค์รวมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยังช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส ประสิทธิภาพ และความสามารถในการตรวจสอบได้ โดยเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ กระบวนการ และผลลัพธ์เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของสภาเกษตรกรจังหวัดในการเป็นตัวกลางระหว่างเกษตรกรกับภาครัฐ ในด้านประสิทธิผลขององค์กร เป็นแนวคิดเชิงพหุมิติที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดย Martin and Kettner (1996) เน้นการวัดทั้งผลผลิต ผลลัพธ์ และคุณภาพบริการ ขณะที่ Kaplan and Norton (1992) เสนอแนวคิด Balanced Scorecard เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กับการวัดผล Hoy and Miskel (2001) พบองค์กรเป็นระบบเปิดที่ต้องปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ส่วน Robbins and Barnwell (1998) และ Cameron (1981) ได้ให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายและความสามารถในการปรับตัว ขณะที่ Yuchtman and Seashore (1967) มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Zhou and Wu (2022) พบว่า บทบาทของนวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และ พสุ เดชะรินทร์ (2551) เน้นการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน จากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารจัดการได้

Citation : อินวา ไวยบพ, ฤกษ์ณะ ดาราเรือง, และ รุ่งดิศ คงยั่งยืน. (2569). แนวทางพัฒนาบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสภาเกษตรกร

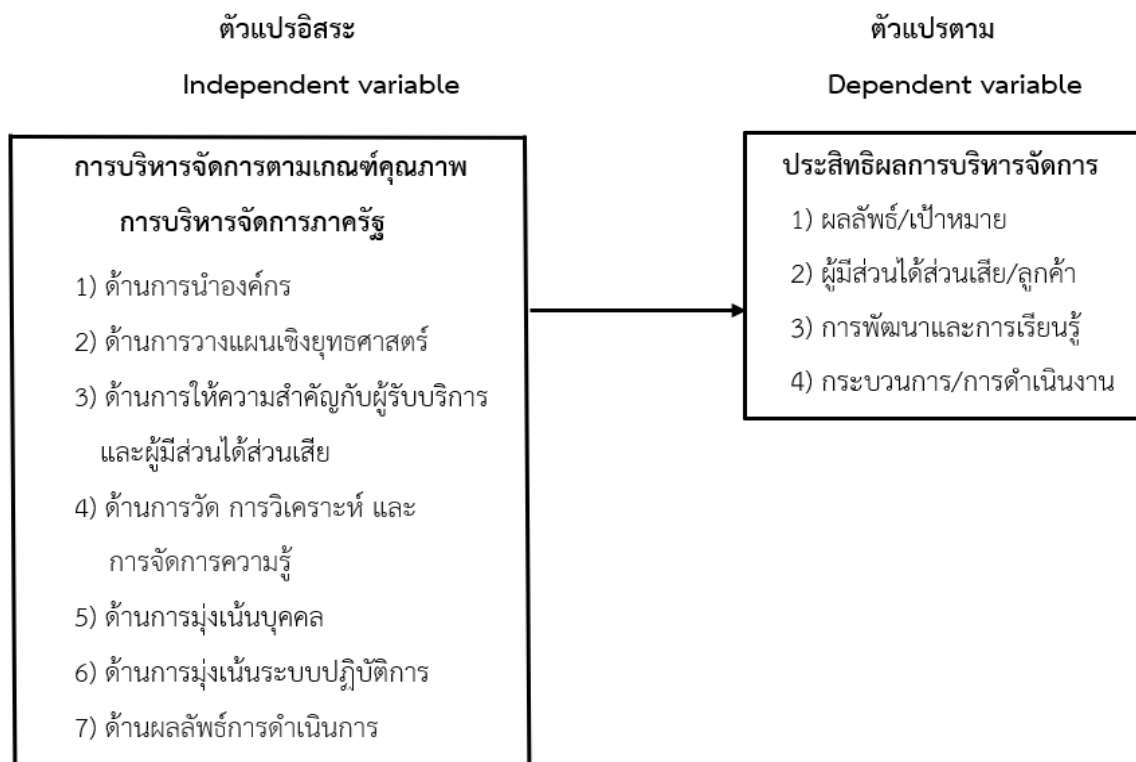
จังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(1), e300020.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300020>

4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านผลลัพธ์และเป้าหมาย (2) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) ด้านการพัฒนาและการเรียนรู้ และ (4) ด้านกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Steers (1977) ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ การบูรณาการ การบริหารจัดการภาครัฐตามเกณฑ์คุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ กับแนวคิดประสิทธิภาพขององค์การจึงช่วยสร้างกรอบการบริหารที่ครอบคลุมและเหมาะสมต่อการยกระดับการดำเนินงานของสภาเกษตรกรจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมุ่งผลลัพธ์อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2567)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

โดยผู้วิจัยได้นำมาพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการการวิจัย ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การดำเนินการวิจัยสามารถอธิบายเป็นลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด และบุคลากรสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 475 คน โดยแบ่งเป็นสมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน 357 คน และบุคลากรสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด จำนวน 118 คน ครอบคลุมพื้นที่ 17 จังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งเป็นการครอบคลุมครบทุกจังหวัดในภาคเหนือ กำหนด

ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบสอบถามลักษณะแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's 5 Rating Scale)

การตรวจสอบและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยการตรวจสอบความตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และ การทดสอบความเที่ยง (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) เท่ากับ 0.983

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในเดือน ตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2568

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน ซึ่งเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสภาเกษตรกรจังหวัด โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการประเมินแนวทางจำนวน 13 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ (1) มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการภาครัฐหรือองค์กรเกษตรไม่น้อยกว่า 5 ปี (2) ดำรงตำแหน่งระดับผู้บริหาร นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาองค์กร (3) มีความรู้ด้านการบริหารเชิงยุทธศาสตร์หรือการพัฒนานโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินแนวทางมีความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับบริบทการใช้งาน

การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และ 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ 2.1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และ 2.2) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ในภาพรวมและทุกรายการอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการนำองค์กร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรส่งเสริมความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรมีความสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อความยั่งยืน

1.3 ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรบริหารงานโดยมุ่งตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตร

1.5 ด้านการมุ่งเน้นบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรมีความทุ่มเทและมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายในการยกระดับการดำเนินงาน

1.6 ด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรมีความสามารถในการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาสภาเกษตรกร และสภาเกษตรกรมีการดำเนินงานเชิงรุกด้านการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อลดและการแก้ปัญหาแก่เกษตรกร

1.7 ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่มุ่งสู่ความยั่งยืนในการทำการเกษตรของเกษตรกร

2. ประสิทธิภาพของสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ในภาพรวมและทุกรายการอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านผลลัพธ์/เป้าหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรของสภาเกษตรกรมีความเข้าใจเป้าหมายของสภาเกษตรกร

2.2 ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ลูกค้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะผลที่เกิดจากการวางนโยบายหรือการดำเนินงาน

2.3 ด้านการพัฒนาและการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรสามารถยกระดับความรู้ความสามารถแก่เกษตรกรให้เรียนรู้เทคโนโลยีการเกษตรและทักษะใหม่ ๆ ตลอดเวลาอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านกระบวนการ/การดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาเกษตรกรดำเนินงานด้วยหลักความเป็นธรรม และการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเสมอภาค

3. การบริหารจัดการสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ทุกรายด้านซึ่งประกอบด้วย ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นบุคคล ด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ และด้านผลลัพธ์การดำเนินการ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ในภาพรวม อยู่ในระดับสูงถึงระดับสูงมาก ($r = .834 - .936$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ ด้านการมุ่งเน้นบุคคล ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ ด้านการ

ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดเขตภาคเหนือของประเทศไทย ในภาพรวม โดยมีค่าอำนาจในการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 96.20 ($R^2 = .925$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า Tolerance อยู่ระหว่าง .092-.105 ค่า VIF อยู่ระหว่าง 10.82- 9.565 และค่า Durbin Watson 2.069

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดเขตภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 1) การสื่อสารและการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรระดับพื้นที่ 2) การบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเกษตรระดับจังหวัด 3) การสร้างกลไกรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วม และระบบสื่อสารสองทาง 4) พัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเครือข่ายการทำงานภาคเกษตร 6) การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ และ 7) ระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ ดังภาพที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1 การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐและประสิทธิผล ของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำองค์การ รองลงมา คือ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผลลัพธ์การดำเนินการตามลำดับ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นจากบริบทของกลุ่มบุคลากรภาครัฐและผู้ปฏิบัติงานในสภาเกษตรกรจังหวัด (ร้อยละ 71.3) และมีประสบการณ์ทำงานระดับปานกลางถึงสูง (11-15 ปี มากที่สุด) จึงมีความเข้าใจในระบบงาน ขั้นตอน และนโยบายขององค์กรเป็นอย่างดี ส่งผลให้การประเมินภาพรวมมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ ด้านการนำองค์การที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนว่าผู้บริหารของสภาเกษตรกรมีบทบาทชัดเจนในการกำหนดวิสัยทัศน์ การสื่อสาร และการส่งเสริมความโปร่งใส ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นต่อองค์กร ขณะที่ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในระดับสูง รองรับบทบาทของสภาเกษตรกรที่ต้องทำงานเชิงประสานและตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่โดยตรง อย่างไรก็ตาม ด้านผลลัพธ์การดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเกิดจากข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและการดำเนินงาน เช่น การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ที่ยังไม่ชัดเจน การติดตามและประเมินผลที่ยังไม่เป็นระบบ หรือผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมยังไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงาน แม้ว่ากระบวนการบริหารจัดการจะอยู่ในระดับดีก็ตาม

การศึกษานี้มีความสอดคล้องกับทั้งแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในประเด็นที่องค์กรภาครัฐมักมีความโดดเด่นในด้านกระบวนการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร์ ตรีพิขพันธ์ (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเกณฑ์คุณภาพไปใช้ พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากผู้บริหาร โครงสร้างองค์กร และทรัพยากร มีอิทธิพลสำคัญต่อความสำเร็จในการนำเกณฑ์ไปปฏิบัติ โดยปัจจัยดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นระบบและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า ด้านการนำองค์การมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงบทบาทของผู้นำสภาเกษตรกรจังหวัดที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ เอื้อมพร (2566) ศึกษาความเป็นองค์กร พบว่า ความ

Citation : ธันวา ไวยบท, กฤษณะ ดาราเรือง, และ รุ่งดิศ คงยั่งยืน. (2569). แนวทางพัฒนาบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสภาเกษตรกร

จังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(1), e300020.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300020>

เป็นองค์กรมีอิทธิพลในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยเฉพาะในด้านความผูกพันต่อองค์กร บรรยากาศการทำงาน และการมีส่วนร่วม ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีความตั้งใจในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานส่งผลต่อการดำเนินงานของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนว่าปัจจัยภายในองค์กร โดยเฉพาะด้านบุคลากรและการบริหาร สามารถส่งผลต่อประสิทธิผลโดยรวม นอกจากนี้พบว่า งานวิจัยของ Zhou and Wu (2022) ได้ศึกษาความสามารถด้านนวัตกรรมกับประสิทธิผลขององค์กร โดยพบว่า ประสิทธิภาพสะท้อนผ่านผลการดำเนินงานในหลายมิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพจน์ ทรายแก้ว (2545) ที่อธิบายว่าประสิทธิผลขององค์กรต้องพิจารณาจากผลผลิตและผลลัพธ์เทียบกับเป้าหมาย ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าการที่ด้านผลลัพธ์การดำเนินการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงถึงความแตกต่างระหว่างกระบวนการกับผลลัพธ์

2 ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐกับประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ทุกรายด้านในระดับสูง ซึ่งประกอบด้วย ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นบุคคล การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ และผลลัพธ์การดำเนินการ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย ในภาพรวมทางบวกอยู่ในระดับสูงถึงระดับสูงมาก ($r = .834 - .936$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเป็นบุคลากรในสภาเกษตรกรจังหวัดที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลางถึงสูง จึงมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงาน และสามารถมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างผลการดำเนินงานในแต่ละด้านกับผลลัพธ์ขององค์กรได้อย่างชัดเจน อีกทั้งลักษณะของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นกรอบการบริหารที่มีความเป็นระบบและบูรณาการ โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นห่วงโซ่การบริหาร เมื่อองค์กรมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในด้านหนึ่ง ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ และนำไปสู่ประสิทธิผลขององค์กรในภาพรวม นอกจากนี้ บทบาทของสภาเกษตรกรจังหวัดซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกในการประสานงานระหว่างภาครัฐ เกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การบริหารจัดการในทุกมิติมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ หากมีการวางแผนที่ดี มีระบบการบริหารจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีการมุ่งเน้นบุคลากรและกระบวนการทำงานอย่างเหมาะสม ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรและบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับสูงมากอาจสะท้อนถึงลักษณะของการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความสอดคล้องกันในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น

ผลการศึกษาที่ยืนยันได้ว่าการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในทุกมิติเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรภาครัฐอย่างมีนัยสำคัญ. สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพจน์ ทรายแก้ว (2545) และ รุ่ง แก้วแดง (2546) พบว่า การบริหารจัดการทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhou and Wu (2022) ที่ศึกษาความสามารถด้านนวัตกรรมและพบว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กรในหลายมิติ ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารสามารถเชื่อมโยงไปสู่ผลลัพธ์ขององค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ เอื้อมพร (2566) ที่พบว่าปัจจัยองค์กรสามารถพยากรณ์ผลลัพธ์ด้าน

แรงจูงใจและความสัมพันธ์การดำเนินงานของบุคลากรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างระบบการบริหารกับผลลัพธ์ขององค์กรที่มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมอร์ ตริพิขพันธ์ (2553) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเกณฑ์ ไปใช้ในองค์กรภาครัฐ โดยพบว่าการสนับสนุนจากผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของบุคลากร และปัจจัยด้านองค์กรมีความสัมพันธ์จึงมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน

3 การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ, ด้านการมุ่งเน้นบุคคล, ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ, ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์, และ ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลได้ร้อยละ 96.20 เนื่องจากชี้ให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 6 ด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลได้ถึงร้อยละ 96.20 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารจัดการที่ครอบคลุมทั้งมิติของกระบวนการ บุคลากร ผลลัพธ์ และการจัดการความรู้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับความสามารถของสภาเกษตรกรจังหวัดในการตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับแนวคิดและงานวิจัยพบว่า สอดคล้องกับ Martin and Kettner (1996) ที่เน้นการวัดผลผลิต ผลลัพธ์ และคุณภาพบริการ และ Kaplan and Norton (1992) ที่เสนอ Balanced Scorecard เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กับการวัดผล เช่นเดียวกับ Hoy and Miskel (2001) ที่มององค์กรเป็นระบบเปิดที่ต้องปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ส่วน Robbins and Barnwell (1998) และ Cameron (1981) ได้ให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายและความสามารถในการปรับตัว, รวมถึง Yuchtman and Seashore (1967) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ Zhou and Wu (2022) ที่ชี้ให้เห็นบทบาทของนวัตกรรมในการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ พสุ เดชะรินทร์ (2551) ที่เน้นการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน และงานวิจัยของ อนันต์ ศรีพันธ์ (2564) ที่ยืนยัน การวางแผนเชิงกลยุทธ์และการมุ่งเน้นผู้รับบริการสามารถเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม ในทำนองเดียวกัน Hoy and Miskel (2001) มององค์กรเป็นระบบเปิดที่ต้องปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าการมุ่งเน้นบุคคลและการบูรณาการระบบปฏิบัติการช่วยให้สภาเกษตรกรสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ Robbins and Barnwell (1998) และ Cameron (1981) เน้นการบรรลุเป้าหมายและความสามารถในการปรับตัว ซึ่งตรงกับการที่สภาเกษตรกรจังหวัดมีผลลัพธ์การดำเนินงานที่ชัดเจนและตรวจสอบได้

4 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 1) การสื่อสารและการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรระดับพื้นที่ 2) การบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเกษตรระดับจังหวัด 3) การสร้างกลไกรับฟังความคิดเห็น การมีส่วนร่วม และระบบสื่อสารสองทาง 4) พัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเครือข่ายการทำงานภาคเกษตร 6) การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ และ 7) ระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ ส่วนใหญ่เกิดจากประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรในระดับพื้นที่ และการประสานงานระหว่างหน่วยงานหลายภาคส่วน ทำให้ตระหนักถึงความจำเป็นของ การสื่อสารนโยบาย และการบูรณาการยุทธศาสตร์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ นอกจากนี้ บทบาทของสภาเกษตรกรที่ต้องเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับเกษตรกร ยังส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกรับฟังความคิดเห็นและระบบสื่อสารสองทาง ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสะท้อนปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ ขณะเดียวกัน การที่แนวทางด้านระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนา

Citation : ธันวา ไวยบท, กฤษณะ ดาราเรือง, และ รุ่งดิศ คงยั่งยืน. (2569). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสภาเกษตรกร

จังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(1), e300020.

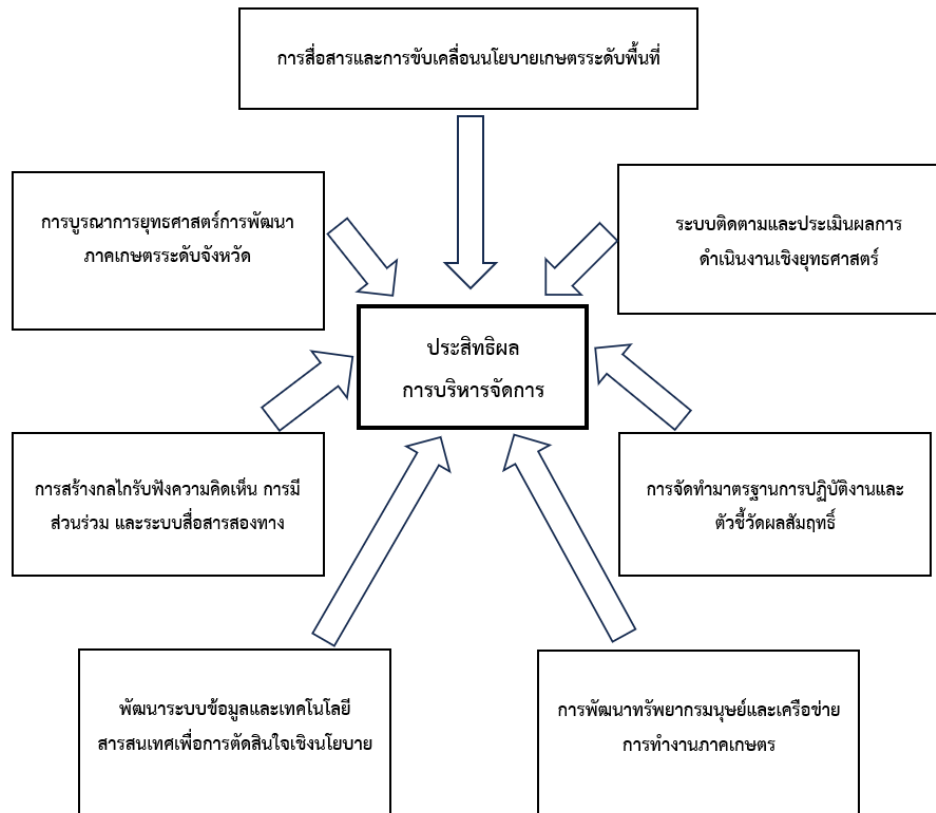
<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300020>

ทรัพยากรมนุษย์และเครือข่ายการทำงาน ได้รับการประเมินในระดับมาก อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่าง เล็งเห็นถึงความสำคัญของข้อมูลเชิงประจักษ์และศักยภาพของบุคลากรในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบาย

แนวทางการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน เห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาทั้ง 7 ด้านในงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยและแนวคิดสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) และ Kaplan และ Norton (1996) ที่เสนอเรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนรู้ในองค์กร เกี่ยวกับ Balanced Scorecard ที่เน้นการกำหนดตัวชี้วัดและการติดตามประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ และระบบติดตามประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ Davenport และ Prusak (1998) ที่เน้นความสำคัญของการจัดการความรู้และการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ ในด้านระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย สำหรับ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของ สุเมธ ตันติเวชกุล (2546) ที่เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยอาศัยการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางด้านการบูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเกษตรในระดับจังหวัดสอดคล้องกับการศึกษาของ ประเวศ วะสี (2543) ที่เสนอแนวคิดเรื่องการพัฒนาแบบสุขภาวะชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการสื่อสารในระดับพื้นที่ โดยเน้นการสื่อสารและการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมแบบสองทาง

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การวิจัยนี้สร้างองค์ความรู้ใหม่จากการบูรณาการกรอบ การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐกับแนวคิดประสิทธิภาพ เมืองค์ประกอบที่สามารถเชื่อมโยงเชิงระบบและสัมพันธ์สูงกับประสิทธิภาพ โดยมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนผลลัพธ์ทั้งระบบ การบูรณาการเทคโนโลยี การจัดการความรู้ และการมีส่วนร่วมองค์ความรู้ที่จะช่วยขยายกรอบ การบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐจะช่วยให้อธิบายและพัฒนาการบริหารภาครัฐระดับพื้นที่สู่ความยั่งยืนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงโมเดลแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสภาเกษตรกรจังหวัดในเขตภาคเหนือของไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรขยายการศึกษาไปยังสภาเกษตรกรในภูมิภาคอื่น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเชิงบริบทและพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายระดับประเทศ
2. ควรศึกษาปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายภาครัฐ งบประมาณ และเครือข่ายความร่วมมือ โดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อเพิ่มความแม่นยำเชิงสาเหตุ
3. ควรดำเนินการวิจัยแบบระยะยาว เพื่อประเมินผลของการนำแนวทางการบริหารจัดการไปใช้จริงต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษ แรงสูงเนิน. (2554). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ประเวศ วะสี. (2543). *การพัฒนาระบบสุขภาวะชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- พสุ เดชะรินทร์. (2551). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). *การปฏิรูปการศึกษา: แนวคิดและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สรวิชัย เปรมอิน. (2559). *การประยุกต์ใช้ PMQA ในองค์กรภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].

Citation : ธันวาคม ไวยบพ, ฤกษ์ณะ ดาราเรือง, และ รุ่งดิศ คงยั่งยืน. (2569). แนวทางพัฒนาบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของสภาเกษตรกร

จังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(1), e300020.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300020>

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2568). *แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติราชการ*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2563). *แนวคิดเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy)*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- สุพจน์ ทรายแก้ว. (2545). *ประสิทธิผลขององค์การ: แนวคิดและการประเมินผล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2546). *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิชัยพัฒนา.
- อนันต์ ศรีพันธุ์. (2564). *การพัฒนาประสิทธิผลขององค์กรภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- เอมอร ตรีพิชพันธุ์. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) มาใช้ในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ* (เลขทะเบียน 122445) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]
- Al-Hawari, M. A. (2021). The influence of artificial intelligence service quality on customer trust and loyalty: The mediating role of customer satisfaction. *International Journal of Quality and Service Sciences*. 13(3): 415–431.
- Best, J. W. (1977). *Education research* (3rd ed.). Prentice-Hall.
- Cameron, K. S. (1981). Domains of organizational effectiveness in colleges and universities. *Academy of Management Journal*. 24(1): 25–47.
- Davenport, T. H., and Prusak, L. (1998). *Working knowledge: How organizations manage what they know*. Boston: Harvard Business School Press.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2023). *The state of food and agriculture 2023*. Rome: FAO.
- Hair, J. F. (2021). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.
- Hoy, W. K., and Miskel, C. G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Kaplan, R. S., and Norton, D. P. (1992). The balanced scorecard: Measures that drive performance. *Harvard Business Review*. 70(1): 71–79.
- Kozhevina, O., (2015). Organizational performance improvement using quality management frameworks. *International Journal of Productivity and Performance Management*. 64(5): 678–695.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607–610.
- Martin, L. L., and Kettner, P. M. (1996). *Measuring the performance of human services programs*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Matsuda, Y. (2023). Knowledge management and organizational effectiveness. *Journal of Knowledge Management*. 27(1): 88–102.
- Mergel, I., Edelmann, N., and Haug, N. (2021). Defining digital transformation: Results from expert interviews. *Government Information Quarterly*. 38(1): 101–109.
- OECD. (2021). *Government at a glance 2021*. Paris: OECD Publishing.
- Pee, L. G., and Kankanhalli, A. (2020). Interactions among knowledge management processes. *MIS Quarterly*. 44(1): 1–25.
- Richard, P. J., Devinney, T. M., Yip, G. S., and Johnson, G. (2020). Measuring organizational performance: Towards methodological best practice. *Journal of Management*. 46(6): 1–28.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of Learning Organization*. New York: Doubleday.
- Robbins, S. P. and Barnwell, N. (1998). *Organisation theory: Concepts and cases*. Sydney: Prentice Hall.
- Soltani, E. and Liao, Y. Y. (2021). Quality management and organizational performance. *Total Quality Management & Business Excellence*. 32(5–6): 1–15.
- Steers, R. M. (1977). *Organizational effectiveness: A behavioral view*. Santa Monica, CA: Goodyear.
- Shi, S. (2023). The Reform of Human Resource System in the Public Sector under the New Public Management System. *SHS Web of Conferences*, 154, 01007.
- World Bank. (2023). *World Development Report 2023*. Washington, DC: World Bank.
- Yamaguchi, S. (2022). Quality management and innovation in organizations. *Asian Business Review*. 12(2): 45–60.
- Yuchtman, E., and Seashore, S. E. (1967). A system resource approach to organizational effectiveness. *American Sociological Review*. 32(6): 891–903.
- Yukl, G. (2020). Leadership in organizations. *Journal of Leadership Studies*. 14(2): 6–20.
- Zhang, Y., and Guo, X. (2020). Baldrige framework and organizational performance. *International Journal of Quality & Reliability Management*. 7(3): 1–18.
- Zhou, K. Z., and Wu, F. (2022). Technological innovation and organizational performance. *Journal of Business Research*. 140: 1–10.

Citation : ธันวาคม ไวยบพ, กฤษณะ ดาราเรือง, และ รุ่งดิศ คงยั่งยืน. (2569). แนวทางพัฒนาบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของสภาเกษตรกร

จังหวัดในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 10(1), e300020.

<https://doi.org/10.65205/jlgisrru.2026.e300020>